

ARS, una sala atípica

Josep Oriol Bassa i Bernadó

Vull definir el cinema-teatre Ars com a local d'espectacles atípic, perquè a pesar d'haver estat una sala estable, de funcionament diari i amb quasi tots els paràmetres d'un cinema convencional va tenir un seguit de connotacions que el van configurar com un lloc força original i el convertiren en una aventura a vegades divertida, a vegades terrible que penso que mereix deixar-ne constància.

Tot va començar en un dels molts temps morts que es produïen a la desapareguda Setmana Internacional de Cinema de Montjuïc, quan en Josep Maria Batalla, aleshores director del Cine-Club Arts, que funcionava a la sala de l'Ateneu de Sant Gervasi, em va comentar que els de l'Ateneu estaven disposats a llogar la sala per solventar una situació de crisi econòmica.

A partir d'aquí vaig pensar en la possibilitat de muntar una sala comercial dedicada a la programació de cinema infantil. En aquell moment no n'hi havia cap a Barcelona que a les nits reforçés la programació amb reposicions de films d'art i assaig i cinema de qualitat, amb la possibilitat d'alternar-ho amb representacions teatrals.

Per arribar a engegar el projecte ens associarem en Pere Pocurull, una de les persones amb més bones qualitats que he conegut, en Josep Maria Batalla, que en anar-se'n a viure a València va deixar la societat, i jo mateix.

Posteriorment, s'hi van afegir d'altres persones que en vista de les successives dificultats administratives que per obrir es van anar presentant optaren per retirar-se del projecte.

Mai m'hagués imaginat que motivar a *la Administración* fos tan esparverant. Com a primer interlocutor teníem un funcionari

paternalista —evidentment del règim—, que tan sols era accessible els primers dies de les setmanes en què l'Espanyol havia guanyat el futbol, o sia, quasi mai. A sobre, al cap de poc temps de moure papers, una ànima caritativa, que no he pogut saber mai qui va ser però m'ho penso, ens va etiquetar més o menys oficialment de catalanistes i d'esquerres, cosa veritablement incòmoda a l'any seixanta-nou.

De propina, les normes de seguretat es regien encara pel *Reglamento de Policía de Espectáculos Públicos*, una llei amb més de quaranta anys d'antiguitat, adaptada d'una altra llei de finals del segle XIX, i una munió de disposicions i afegits capaços de fer voltar el cap al més pintat, que entre d'altres «perles» regulava encara l'enllumenament per gas i l'existència d'escopidores de «tipo moderno» —mai ningú no ha sabut exactament com eren—, però que servia molt bé per suspendre espectacles comprometedors. Tots recordem els delegats governatius que cercaven escopidores i extintors quan no havien pogut prohibir d'alguna altra manera un recital o un espectacle.

Faig esment d'aquesta llei perquè creava situacions fins i tot còmiques quan volia regular les discoteques com a *cafés-tango* i establia l'obligatorietat de tenir un extintor per cada cent persones, encara que l'espai públic fos una piscina o una plaça de braus. En aquestes condicions i després de moltes vicissituds vam poder emprendre la recta final no sense haver de patir industrials informals, *arbanyile* en lloc de paletes, pintors de sostres que patien vertigen en enfilarse a una escala i altres barbaritats que hom que hagi hagut de suportar obres de reforma en un local coneix perfectament.

D'aquella aventura sempre agrairé la infinita paciència dels arquitectes: Bustamante, Cardó, Tous i Molas, que tot just acabada la carrera empenien una de les seves primeres tasques professionals.

Tota aquesta disbauxa de retards ens havia deixat absolutament cecs de diners, per la qual cosa vàrem haver de recórrer a crèdits i tripijocs que m'ajudaren a aprendre que n'és de fàcil que els bancs et deixin un paraigua quan fa sol i te'l fotin quan cauen quatre gotes.

En compensació, la picardia per tractar amb l'Administració donava més bons resultats que no pas ara. Per exemple, la marquesina es va instal·lar sense permís perquè aconseguir-la costava unes vuitanta mil pessetes i la multa per no tenir-la era com a màxim de cinc-centes pessetes a l'any. Feu comptes.

La llei obligava a tenir una dutxa damunt de cada màquina de projectar que, d'engegar-se en cas d'incendi, produïa inevitable-

ment curts circuits i espurneig elèctric, ja que l'aigua queia justament damunt dels motors i connexions. Com és de suposar, les dutxes es van instal·lar sense connectar-les a la canonada de l'aigua, que ni tan sols existia. I així moltes altres coses.

Mentrestant, anava passant el temps i s'anaven agreujant les dificultats econòmiques, la qual cosa ens va fer modificar la idea inicial i decantar la base de la programació cap al teatre, pel que ens van oferir ajudes. Es pensava conservar, però, una sessió de cinema infantil a primera hora de la tarda, encara que pocs dies després d'iniciar negociacions amb una distribuïdora especialitzada en cinema infantil, aquesta mateixa casa va pactar, a esquesnes nostres, amb el cinema Atenas, del que ens separaven uns pocs metres, l'estrena de tot el bloc de pel·lícules infantils que nosaltres estàvem negociant.

Per fi, vam obrir les portes el 6 d'abril de 1972, exactament dos anys i set mesos després d'haver iniciat els tràmits per adequar el local, i quatre mesos després de tenir-lo totalment acabat i sense permís d'obertura.

La inauguració es va fer amb l'estrena de *Bestiari*, muntatge teatral sobre els textos de Joan Oliver, *Pere IV*, dirigit per Ventura Pons, i que a més del *Bestiari* incloïa *Vivalda* i alguns fragments escrits especialment per l'obra.

Deu dies després inauguràvem les projeccions amb el dibuix animat italià *Putiferio va alla guerra* traduït aquí com a *Torbellino va a la guerra*.

El fet d'inaugurar el local en la pitjor època de l'any i amb una programació tan poc ortodoxa —encara cap teatre s'havia arriscat a fer una funció a quarts de vuit del vespre ni cap cinema tancava a les set—, juntament amb un estiu força calurós ens van reduir l'afluència de públic a uns mínims absolutament descoratjadors.

Durant l'estiu del 1972, però, encara vam presentar sis setmanes de recitals de cançó catalana, organitzats per Mario Gas, amb Enric Barbat, Maria del Mar Bonet, Dolors Laffitte, Toni Llobet, Guillermina Motta, Pi de la Serra, Sisa, Pere Tàpies i el cor infantil Els Xipis. En cinema vam estrenar un film-ballet basat en els contes de Beatrix Potters, vam reposar un llargmetratge de Laurel i Hardy i en la quota del cinema espanyol vam estrenar *Elisabeth*, d'Alexandre Martí, respecte un conte de Josep Maria Folch i Torres, film del què posteriorment es va fer la versió doblada al català.

El 21 de setembre, l'Ars va iniciar la seva programació d'art i assaig en règim de programa doble amb un film d'estrena i un de reposició. El primer programa va ser l'estrena de *La estructura de cristal*, de Krzysztof Zanussi amb *To Be or Not to Be* de complement

i l'èxit va ser immediat. La programació la decidia el grup FKF —Fages, Kirchner i Figueras—, en aquells moments reduïts a Kirchner i Figueras, a causa de l'exili d'en Fages, amb la ja bona experiència que portaven en la programació d'altres sales. Nosaltres hi posàvem la infraestructura i el local.

El canvi es va produir des del primer dia. Ràpidament, ens vam convertir en un local de moda tant per la intel·ligent programació com pel caire informal que va agafar la sala, i vam aconseguir un ambient quasi familiar, molt del gust del jovent de l'època, que va ajudar molt positivament a guanyar-nos les simpaties del públic.

A banda de les projeccions normals, l'Ars es va convertir en un local obert a totes les iniciatives. Amb la sala molt ben equipada tècnicament van ésser constants, fora de les hores de cinema, les projeccions escolars a través del col·lectiu Drac Màgic, que entre d'altres persones jo havia ajudat a crear, com la presentació en sessions golfes de pel·lícules recentment acabades, curts i llargs metratges i sessions experimentals. Per la pantalla de l'Ars passaren en qualitat de prova o de pre-estrena films de Bigas Luna, Camino, Nunes i molts d'altres. Recordo encara *Shirley Temple* d'en Padros —quatre hores de cinema comencen a projectar a la una de la matinada—, amb el públic que, de mica en mica, mig adormit, abandonava la sala, o aquella projecció de Philippe Garrel amb la seva musa Nico cantant en directe i amb un incomodíssim moviment lateral de la imatge —que ens va fer pensar en una avaria—, i que venia de què el film havia estat rodat amb una antiga càmera de maneta en un trípode que de tan vell no s'aguantava dret.

Recordo també el moment en què m'escapolia dissimuladament durant la projecció d'algun film en sessió especial, amb la presència del seu director, a qui moltes vegades jo mateix havia deixat la sala per no haver de donar-li la meua opinió sobre la «parida» que li havia sortit i estàvem veient.

Altres records són: el tercer rotlle de *Las largas vacaciones del 36* que tenia un defecte de so i que amb en Jaime Camino ens el vàrem passar unes quinze vegades en una nit, o la recaptació a instàncies de Pere Fages, Terenci Moix i Enric Majó, per donar una propina a l'operador i poder veure *Band Wagon* a les quatre de la matinada.

L'Ars respirava cinema per tot arreu. Per començar, teníem amb nosaltres a Carles Gorbea, cinèfil impertèrrit, sempre disposat a veure cinema fos l'hora que fos i en el lloc on fos. L'Ars va servir de sala de proves, s'hi va presentar el primer *Noticiari* de l'ICC, va ser la primera sala on es va projectar de manera regular

cinema per a escoles, el despatx del soterrani el convertíem esporàdicament en sala de projeccions, va servir d'escenari per més d'un film...

Les nostres relacions amb la Administración —per cada canvi de programa s'havien de sol·licitar permisos, presentar papers— sempre van ser estrictament les mínimes indispensables per poder funcionar sense problemes. Això no era sempre fàcil, sobretot si el programa podia ser conflictiu. Per exemple, quasi cada vegada que es van fer actuacions en viu, cançó o teatre, se'ns van presentar problemes, que es resolien quasi sempre amb alguna solució picaresca que ara fa riure, però que en aquell moment ens creava serioses complicacions.

Dels entrebancs sonats potser el més representatiu va ser una multa per publicar el dia de Sant Valentí, un anunci que deia: «Hoy es el día de los encadenados», fent referència al film *El hombre oculto* que s'estrenava aquell dia. El *Ministerio correspondiente* va relacionar la frase amb una colla que es van encadenar a la plaça de Sant Jaume —fet bastant habitual en aquella època—. La multa va ser sonada. Per cert, que al presentar les apel·lacions i el plec de descàrrec, vàrem oblidar de reintegrar una de les còpies amb un timbre de cinc pessetes. Dons bé, al poc temps rebérem una carta certificada, amb justificat de recepció on se'ns reclamava el duret, sense el qual no podien moure l'expedient.

Fer un tipus de programació compromesa tenia el seu risc i de vegades es produïen situacions complicades. La setmana següent a l'assassinat de Carrero Blanco, el *No-Do* va fer una edició especial que es va distribuir amb una nota que recordava l'obligació de projectar-la a totes les sessions. Imagineu-vos el públic de l'Ars amb aquest noticiari. Hi havien fins i tot aplaudiments quan sortia el forat del carrer. Per fi, després de molt lluitar vaig aconseguir que ens permetessin projectar-lo tant sols una vegada al dia: al començar la primera sessió. A partir d'aquell moment el vam projectar un quart d'hora abans de l'horari anunciat als diaris.

Havíem rebut varies amenaces de bomba. En aquell moment, el terrorisme encara no havia atemptat mai contra la societat civil i molt públic no estava conscienciat del perill que podia representar. L'amenaça, que ens va preocupar més, va ser mentre projectàvem *El Proceso de Burgos* que es va produir l'endemà d'haver tingut un altercat amb dos ultres armats amb pistoles. El públic es va negar a abandonar la sala que estava plena de gom a gom, i fins i tot hi feien broma. Va ser necessària l'arribada de la policia per fer-los creure. Una altra vegada ens amenaçaren un matí en plena sessió escolar i amb la sala plena de criatures. Afortunadament mai no va passar d'això: simples amenaces.

En una de les primeres amenaces que vam tenir, la policia ens va enviar un inspector jovenet —penso que deuria ser el seu primer servei—, absolutament esparverat que, després de fer una «inspecció ocular» i clavar-se un gros ensurt quan en Carles Gorbea va sacsejar fortament una caixa de cartró per demostrar-li que la bomba no era a dintre, ens va preguntar: «¿Y ahora qué hacemos?» Caram, «¿qué hacemos?» El «poli» és vostè, no? Com que l'amenaça era que esclataria a les vuit de la tarda i ja estaven a punt de tocar, li vam contestar: «Miri, ens posem a l'altra banda del carrer i si fa *boom* és que hi havia bomba i si no fa *boom* és que no n'hi havia». No va fer *boom*.

Una de les grans troballes en la programació van ser les temporades d'estiu amb canvi diari de pel·lícula. Sense comptar amb els dos estius que van quedar coberts pel Festival Bogart, es van projectar una mitjana de cent trenta pel·lícules cada estiu. Això, en aquell moment va ser una novetat. Hem de pensar que encara no funcionava la filmoteca i el públic estava acostumat a què una pel·lícula aguantés dies i dies en cartellera.

De les noranta-nou pel·lícules estrenades, mentre va ocupar-se de la programació el Círculo A —així havien batejat el conjunt de locals programats per Kirchner i Figueras en un moment en què tots ells tenien noms que començaven per A: Arcadia, Alexis, Ars i Arkadin— les que més temps es van mantenir en cartellera van ser: *La tierra de la gran promesa*, *The Last Picture Show*, *Une femme mariée*, *A Taste of Honey*, *El bosque de los abedules i Aguirre*. Dels films de complement, els que bateren tots els rècords van ser els films de Bogart, que es presentaren conjuntament i que van estar un total de set mesos en cartellera en dues vegades separades per dos ans, *Taking off* i *L'albero degli zochi*.

En quant a films difícils, en podem trobar molts però el que potser es més significatiu és *Ludwig, réquiem por un rey virgen*, de Syberberg.

L'Ars sempre havia portat una programació compromesa. En una època plena de cinema militant, recordem films com *Yawar Malku*, *Vidas secas*, *Pueblo chico*, *Ya no basta con rezar* o *Il delitto Matteoti*, *El hombre oculto*, *El desencanto*, *El Proceso de Burgos* o *Raza, el espíritu de Franco*, entre molts d'altres.

Una altra de les especialitats de la casa van ser els cicles: Bogart, Buster Keaton, Wim Wenders, Ingmar Bergman, Werner Herzog, Jacques Tati i cinema soviètic van ser els més representatius. Teníem clients fixos. Alguns d'ells molt pintorescos. Tots sabem que en el món de la cinefilia s'hi mouen personatges originals —algun dia s'hauria de fer un estudi i dividir-los en races, espècies i subespècies. Aparentment són persones tranquil·les,

però es poden tornar perilloses en segons quines circumstàncies.

Entre els clients n'hi havia un que quan veia anunciat un film, l'apuntava al full d'una llibreta i després hi escrivia la seva pròpia crítica. Fins aquí res d'estrany. Però si en algun moment, per la causa que fos, el títol que s'havia apuntat a la llibreta, no s'arribava a projectar es convertia en un dels personatges més insuportables de la humanitat. Una vegada vam anunciar *La perla de la corona*, l'estrena de la qual es va ajornar per dificultats administratives durant quasi tres anys. Dons bé, durant tres anys, periòdicament teníem el tipus de la llibreta ensenyant-nos la pàgina en blanc i lamentant-se i preguntant-nos com ho podia fer, a part de culpabilitzar-nos per no haver estrenat la pel·lícula.

Teníem una senyora sorda, clienta del porter, el qual li aconsellava si havia d'entrar o no, que va resultar ser Mercè Rodoreda, fet que descobrírem quan ella ho va explicar en una entrevista per televisió amb Mercè Vilaret, arran de la presentació televisiva de *La Plaça del Diamant*.

Un dia, ens va arribar molt a última hora una còpia de *El halcón maltés* amb els rotlles canviats. Per manca de temps els operadors la van projectar sense repassar-la. Al produir-se un salt de vint minuts, un cinèfil exaltat començà a colpejar els vidres de la cabina, agredí l'acomodadora i s'encarà amb el porter, el qual li trencà les ulleres d'un mastegot. L'incident es va acabar pagant-li unes ulleres noves després de què el cinèfil ofès telefonés a tots els diaris, a l'agència EFE, a la ràdio i a la televisió i els expliqués la seva versió. És fàcil comprendre que al cap d'uns dies encara estàvem donant explicacions als periodistes. Afortunadament no tots els cinèfils són d'aquesta mena, però sí que se'n troben bastants amb una certa tendència a criticar i desqualificar força emprenyadora, quan el que intentes és prestar un servei.

En un dels festivals de música —*Yessongs, Jimmy Hendrix* o no recordo quin—, el volum de l'equip de so es va reforçar amb dues potents columnes que feien un soroll que se sentia des del carrer. En aquestes condicions acústiques, cada dia a l'hora de començar el festival entrava un noi que s'asseia a primera fila, al costat dels altaveus i s'hi estava fins a l'última sessió de la nit. Al final ja el deixàvem entrar de franc. Un dia, a l'acabar la sessió, ens va dir que l'endemà no podria venir perquè estrenaven una pel·lícula sobre l'Elvis, però que l'endemà passat ja tornaria. I així va ser.

Hi havia qui entrava amb un gos amagat dins un cistell. Evidentment, si ens en adonàvem els privàvem l'entrada. Una nit, però, se'ns va colar una dona amb un gos filarmònic que es va posar a udolar quan va sentir la música de la pel·lícula. D'anècdotes en podríem citar moltes més, algunes possiblement semblarien ba-

nals, però en totes elles hi trobaríem una bona part d'afecte al nostre tarannà. Estic segur que moltes d'aquestes coses no s'haurien tolerat en altres locals. A nosaltres sempre ens van ajudar a estimar i respectar el nostre públic.

L'Ars va ser guardonat vàries vegades amb el Sant Jordi al millor local. Si no recordo malament van ser quatre les vegades que l'aconseguirem: una *ex-aequo* i les altres nosaltres sols. Vàrem guanyar també el Premi de Cinematografia de la Generalitat l'any 1983. Per a mi, de totes maneres, el millor premi, a nivell personal, va ser un article d'en Jordi Torras al *Correo Catalán* que tractava de la voluntat de servir, i m'encoratjava en un moment que potser era el pitjor de tota la història de l'Ars, un moment en què em sentia sol i ple de problemes. Gràcies Jordi!

Dotze anys d'activitat ens proporcionaren molts amics, gent molt maca i amb moltes ganes d'ajudar. M'agradaria aquí poder anomenar-los, però temo que el temps em fes oblidar algun d'ells. Vull, però, deixar constància de la munió d'amics que en aquests anys ens van ajudar donant-nos suport moral i econòmic que mai no podré agrair prou.

També vull citar la genteta que en moltes ocasions, i més d'una vegada per enveja —no sé què cony envejaven—, em varen mortificar. El que passa és que citar-los seria molt difícil, perquè —tota la vida ho he fet i segueixo fent-ho— quan trobo algú que em fa la guitza, de la manera més ràpida que puc l'esborro de la meva llibreta d'adreces i l'oblido definitivament.

La crisi cinematogràfica dels vuitanta ens va afectar per vàries raons: en primer lloc, el nostre públic habitual, molt polititzat, tenia afortunadament ja altres canals per les seves inquietuds polítiques. D'altra banda, els mitjans de transport urbà van modificar els seus horaris de manera que a l'hora d'acabar la sessió de nit era molt difícil arribar amb comoditat al centre. De propina, l'Ajuntament va endurir la vigilància de les zones d'aparcament i sancionava els cotxes aparcats a la nit a l'avinguda del general Mitre, únic lloc del barri on s'hi podien deixar. Això va fer que l'assistència a les sessions nocturnes minvés espectacularment.

Dels locals de la zona, el primer en caure va ser l'Atenes dedicat a programes infantils que en pocs mesos va passar d'una aflluència d'unes dues mil cinc-centes persones cada cap de setmana a una de tres-centes i escaig. L'any 1980, les nostres recaptacions van ser molt inferiors a les que estàvem acostumats tot i que l'any anterior ja havien baixat. Abans de l'estiu *Dersu Uzala* i el Festival Bogart ens havien estabilitzat una mica, però la vaca no donava per tant ens vam decidir a desfer l'acord amb el Círculo A i intentar buscar-nos la vida.

L'última pel·lícula programada pel Círculo A va ser *¡Alambrista!* que es va retirar de cartellera l'últim dia de febrer de 1981. El canvi, per nosaltres, va representar un repte important. Feia nou anys que no programàvem un film i ara ho havíem de fer en solitari, enmig d'una crisi intensa que ja començava afectar les petites i mitjanes distribuïdores de les que ens podíem assortir, i quasi sense col·laboradors, havent-nos d'ocupar no sols de la programació, sinó també de la publicitat que moltes vegades s'havia de dissenyar perquè els importadors de les pel·lícules no s'havien preocupat. De totes maneres, d'aquesta segona època, hem de fer notar títols importants com *San Michele aveva un gallo*, *Húngaros*, *Iván el Terrible*, *The Quiet Man*, *Lucía*, *L'Armata Brancaleone* o *Faraó*.

El públic cada vegada responia menys. Tant sols *Lucía* es va mantenir en uns mínims acceptables.

Deixo a part el cas de *Faraó* que s'estrenava per primera vegada en versió íntegra i subtitulada en català. L'experiment de subtitular un film en català només s'havia fet una vegada amb *Els desesperats* i havia resultat un fracàs. *Faraó* no havia d'estrenar-se a l'Ars. La tenia contractada una empresa que no va voler acceptar la condició de no projectar-la en castellà fins que es retirés de cartellera la versió catalana i va rebutjar-la.

La pel·lícula és la que més temps ha estat en cartellera en tota la vida del local, exactament quatre mesos i dos dies en la versió catalana i vint-i-un dies en la castellana, amb considerable afluència de públic. Dels títols d'aquesta segona època n'hi va haver algun que mereixia més atenció del públic del que va tenir i algun cas va ser per a mi motiu de més d'una desil·lusió.

Era conscient que programar films tan difícils com *Harlan County USA* tot i el seu Òscar com a millor documental, *Encuentros con la música* o *Ikonocaut*, rècord de recaptació amb vint-i-nou espectadors en una setmana era jugar-se-la, però que films com *Soul to Soul* fes més de cinquanta mil espectadors a l'esplanada de Montjuïc dos mesos després d'haver-la retirat enmig d'un dels més sonats fracassos de l'Ars, o que la presència d'Ingrid Thulin a l'estrena de *Uno y uno*, que havia mogut a tota la premsa i la televisió es traduís en menys de cinquanta persones, era absolutament descoratjador.

El setembre de 1983, Miquel Porter, aleshores responsable de Cinematografia de la Generalitat, em va proposar acollir a l'Ars la Filmoteca en condicions bastant favorables. Començarem les negociacions, però no vàrem poder arribar a un acord perquè en volien l'exclusivitat i nosaltres teníem contractats els matins per fer projeccions infantils, i sobretot perquè no hi va haver manera

d'aconseguir la garantia de què els pagaments es farien en les dates precises. En aquells moments, els treballadors del cinema Padró estaven asseguts al carrer amb pancartes reivindicatives per una crisi que en part s'havia ocasionat pel retard en els pagaments de l'Administració —aleshores encara es feien des de Madrid— en l'època en què era la Filmoteca.

El setembre de 1983 un acord de programació amb una distribuïdora de Madrid va semblar que podia resoldre els nostres problemes, però quatre mesos més tard feien fallida i ens carregaven amb quasi un milió de pessetes de deutes en publicitat que no ens va tocar més remei que assumir.

La situació era insostenible. Les dificultats econòmiques feien que amb prou feines poguéssim programar films per poder continuar. Tant sols hi havien dues solucions: tancar o fer un pas endavant i reconvertir-nos novament en teatre. Després d'una petita reconversió vam aixecar el teló el mes d'abril de 1984.

Mai havia pensat que hi pogués haver gent tan conflictiva i aprofitada com algunes de les persones que em va tocar patir en aquesta darrera aventura teatral. Amb el primer espectacle, mentre jo afegia un altre milió als meus números vermells, la companyia signava contractes amb la televisió i «bolos» que li compensaven de bon tros la producció de l'espectacle, i no s'amagaven de dir-me clarament que no els calia guanyar diners amb l'estrena a Barcelona, que tant sols els interessava com a plataforma per accedir a les altres contractacions. No tan sols això, sinó que, a més, havien pactat i aconseguit ajudes i subvencions per l'obra, de les que el local no en va veure ni cinc.

Aquesta situació s'agreuja encara més en l'espectacle següent, perquè a més d'haver de suportar una pressió, gairebé un xantatge, per part dels productors de l'espectacle vaig haver d'aguantar les insuportables ínfulas d'una de les patums del teatre que no anomeno, ja no recordo com es diu, que em va posar al límit de la desmoralització.

El martiri es va acabar el juliol de 1984. Encara vam programar uns dies de cinema infantil i vam intentar passar l'estiu amb espectacles barats de *music-hall*. Imagineu-vos tenir a *Doña Croqueta* a l'Ars i la sensació que m'havia de fer. He de reconèixer que Simón Cabido va ser l'únic fins aleshores, en aquesta segona etapa teatral, que va assumir les seves responsabilitats contractuals amb una professionalitat que no havia trobat en cap dels dos espectacles anteriors.

A través d'en Jordi Mateu vaig entrar en contacte amb el Màgic Andreu i amb ell i Josep Maria Bardagí vàrem muntar un espectacle de música i màgia de molta qualitat. Obligacions d'en Bardagí

limitaren el temp d'aquest espectacle i vàrem substituir-lo per un programa de cinema i varietats, cosa que jo feia molt temps que volia fer...

I així la darrera activitat pública del cinema-teatre Ars va ser un espectacle que es va dir *Cinematògraf i Varietats* en el que es projectà *Le Chapeau de paille del Italie*, de René Clair, esplèndidament musicada al piano pel mestre Joan Pineda, i un *show* de varietats amb una parella que feia màgia amb aparells, un faquir, una cupletista i el Màgic Andreu. El vint-i-tants d'octubre, no recordo ni el dia, per manca de públic vam suspendre les representacions i tancar definitivament el local. Encara, però, el 31 de gener de 1987 s'hi va fer una projecció privada, justament el dia abans que la sala fos destruïda per reconvertir-la en una discoteca.

Voldria acabar amb unes frases que Joan Oliver escrigué per al primer espectacle de l'Ars i que d'alguna manera va representar sempre el lema de la casa:

*Bon any, digueu fidels companys,
Bon vent, fora la mala gent,
que de tots els animals
sovint l'home és el més fals.
Volem amor i llibertat,
Votem per la sinceritat,
lluny les trampes i el joc brut
d'aquest món tant mal fotut.*

Programació del Teatre Cinema ARS: 1972-1984

Teatre i espectacles en viu

- 6/4/1972 *Bestiari*, de Joan Oliver. Dir. Ventura Pons.
17/7/1972 *Recitals de Cançó Catalana*.
10/2/1973 *Sermons domèstics*, sobre textos de Bertold Brecht.
 Grup El Globus.
10/4/1984 *Fleca Rigol, digueu...*, de Josep Maria Muñoz i Pujol. Dir. Ramon Ivars.
15/10/1984 *Fills d'un Déu menor*, de Mark Medoff. Dir. Ricard Salvat.
10/6/1984 *El Show de Simón Cabido*. Dir. Simón Cabido.
6/10/1984 *Cordes invisibles*. Dir. Màgic Andreu i Josep Maria Bardagí.
15/10/1984 *Cinema i Varietats*. Dir. Jordi Mateu i Oriol Bassa

Cinema

Relacionem només les pel·lícules estrenades i les reposicions en caràcter d'estrena. No indiquem, per tant, les de complement ni les reposicions o programes de repertori, llevat de les que formaren part de cicles.

1972:

- 12/4 al 30/5 *Torbellino va a la guerra (Putiferio va alla guerra)*. Dir. Roberto Gavioli.
20/6 al 20/8 *Tales of Beatrix Potter (Cuentos de Beatrix Potter)*. Dir. Reginald Mills.
22/9 al 7/11 *Struktura kryszталu (La estructura de cristal)*. Dir. Krzysztof Zanussi.
8/11 al 4/12 *Les Yeux sans visage (Ojos sin rostro)*. Dir. Georges Franju.
5/12 al 24/12 *Vidas secas (Vidas secas)*. Dir. Nelson Pereira dos Santos.

1973:

- 14/2 al 27/2 *El hombre oculto*. Dir. Alfonso Ungría.
28/2 al 3/5 *Montparnasse 19*. Dir. Jacques Becker
4/5 al 28/5 *Una storia milanese (Una historia milanese)*.
 Dir. Eriprando Visconti.
29/5 al 7/6 *Cómicos*. Dir. Juan Antonio Bardem.
8/6 al 26/6 *Barravento (Barravento)*. Dir. Glauber Rocha.

1973

- 27/6 al 12/8 *La Beauté du diable (La belleza del diablo)*. Dir. René Clair.
 13/8 al 11/9 *Setenta veces siete*. Dir. Leopoldo Torre-Nilson.
 12/9 al 16/10 Programa Luis Buñuel:
El gran calavera i La hija del engaño o Don Quintín el Amargao.
 18/10 al 21/11 *Yawar Mallku (Sangre de cóndor)*. Dir. Jorge Sanjinés.
 22/11 al 18/12 *Valparaíso, mi amor*. Dir. Aldo Francia.
Caliche sangriento. Dir. Helvio Soto.

1974:

- 22/1 al 20/2 *Les Bas fonds (Los bajos fondos)*. Dir. Jean Renoir.
 21/2 al 27/4 *Un roi sans divertissement (La persecución)*. Dir. François Leterrier.
 28/3 al 6/5 *Ordet (La palabra)*. Dir. Carl Theodor Dreyer.
 7/5 al 10/6 *The Trial (El proceso)*. Dir. Orson Welles.
 11/6 al 8/7 *O cerco (El cerco)*. Dir. Antonio da Cunha Telles.
 9/7 al 25/7 *L'Assassin habite au 21 (El asesino vive en el 21)*. Dir. Henri-Georges Clouzot.
 26/7 al 15/8 *Il gobbo (El jorobado de Roma)*. Dir. Carlo Lizzani.
 16/8 al 5/9 *Brasil, Ano 2000 (Brasil Año 2000)*. Dir. Walter Lima Jr.
 6/9 al 17/10 *Brzezina (El bosque de abedules)*. Dir. Andrzej Wajda.
 18/10 al 21/11 *Las secretas intenciones*. Dir. Antonio Eceiza
 22/11 al 19/12 *Der plötzliche Reichtum der armen Leute von Kombach (La repentina riqueza de los pobres de Kombach)*. Dir. Volker Schlöndorff.

1975:

- 20/12/74 al 7/1 *Los idilios de Charlot*. Curts de Charlie Chaplin: sèrie Mutual (1916-1917).
 8/1 al 8/4 *A Taste of Honey (Un sabor a miel)*. Dir. Tony Richardson.
 9/4 al 1/5 *El verdugo*. Dir. Luis G. Berlanga.
 2/5 al 18/5 *Szerelem (Amor)*. Dir. Károly Makk.

1975:

- 19/5 al 3/6 *Keep on Rockin*. Dir. Don Alan Pennebaker.
4/6 al 15/7 *La Peau douce (La piel suave)*. Dir. François Truffaut.
16/7 al 16/9 Programació especial d'estiu: 119 films
17/9 al 28/10 *Iluminacja (Iluminación)*. Dir. Krzysztof Zanussi.
29/10 al 9/12 *La Coupe à dix francs (El corte de pelo a diez francos)*. Dir. Philippe Condroyer.

1976:

- 10/12/75 al 26/2 *Blanche (Blanche)*. Dir. Walerian Borowczyk.
27/2 al 8/4 *Una femme mariée (Una mujer casada)*. Dir. Jean-Luc Godard.
9/4 al 22/4 *Pueblo Chico*. Dir. Antonio Eguino.
23/4 al 13/5 *Aguirre, der Zorn Gottes (Aguirre, la cólera de Dios)*. Dir. Werner Herzog.
14/5 al 1/6 *Flickorna (Las chicas)*. Dir. Mai Zetterling.
2/6 al 12/7 *Jimi Hendrix. Cream Last Concert*. Dir. Joe Boyd, John Head i Gary Weis.
Yessongs. Dir. Peter Neal.
14/7 al 14/9 Programació especial d'estiu: 126 films
15/9 al 9/11 *La caza*. Dir. Carlos Saura.
El desencanto. Dir. Jaime Chávarri.
10/11 al 10/12 *Los viajes escolares*. Dir. Jaime Chávarri.

1977:

- 10/12/76 al 13/3 *Ziemia obiecana (La tierra de la gran promesa)*. Dir. Andrzej Wajda.
14/3 al 3/4 *Ludwig. Requiem für einen jungfräulichen König (Ludwing, réquiem por un rey virgen)*. Dir. Hans-Jürgen Syberberg.
4/4 al 11/5 *En handfull kärlek (Un puñado de amor)*. Dir. Vilgöt Sjöman.
12/5 al 26/5 *Ljubavni slucaj, ili Tragedija sluzbenice PTT/Un affaire de coeur (La tragedia de una empleada de Teléfonos)*. Dir. Dusan Makavejev.
Io la conoscevo bene (Yo la conocí bien). Dir. Antonio Pietrangeli.
27/5 al 30/6 *Il delitto Matteotti (El caso Matteotti)*. Dir. Florestano Vancini.

1977:

16/9	al	25/9	<i>Ya no basta con rezar</i> . Dir. Aldo Francia.
26/9	al	25/10	<i>Partner (Partner)</i> . Dir. Bernardo Bertolucci.
26/10	al	8/11	<i>Der Fangschuss (Tiro de gracia)</i> . Dir. Volker Schlöndorff.
9/11	al	23/11	<i>Raza, el espíritu de Franco</i> . Dir. Gonzalo Herralde.
4/11	al	19/12	<i>Uomini contro (Hombres contra la guerra)</i> . Dir. Francesco Rosi.

1978:

20/12/77	al	22/2	<i>The Last Picture Show (La última película)</i> . Dir. Peter Bodganovich.
23/2	al	19/4	Festival Werner Herzog:
<i>Lebenszeichen (Signos de vida)</i> ,
<i>Auch Zwerge Haben klein Engefangen</i>
(<i>También los enanos empezaron pequeños</i>),
<i>Fata Morgana (Espejismos. Fata Morgana)</i> ,
<i>Herz aus Glas (Corazón de cristal)</i> i
<i>Die grosse Ekstase des Bildschnitzers Steiner</i>
(<i>El gran éxtasis del escultor de madera Steiner</i>).
22/3	al	2/4	<i>Heute Nacht oder nie (Esta noche o nunca)</i> . Dir. Daniel Schmid.
20/4	al	4/5	<i>Diferente</i> . Dir. Alfredo Alaria.
5/5	al	6/6	<i>The Queen (La Reina)</i> . Dir. Simon.
<i>Simón del desierto</i> . Dir. Luis Buñuel.
<i>L'Âge d'Or (La Edad de Oro)</i> . Dir. Luis Buñuel
7/6	al	17/7	<i>Andrei Rubliov (Andrei Rubliov)</i> . Dir. Andrei Tarkovsky.
18/7	al	7/8	Programació especial d'estiu: 42 films.
9/10	al	29/10	<i>Performance (Performance)</i> . Dir. Nicolas Roeg i Donald Cammell.
30/10	al	14/11	<i>Bilans kwartalny (Balance matrimonial)</i> . Dir. Krzysztof Zanussi.
15/11	al	20/12	<i>Winstanley (Winstanley)</i> . Dir. Kevin Brownlow i Andrew Mollo.

1979:

21/12/78	al	10/1	<i>Gizmo (Gizmo! Los más locos inventos)</i> . Dir. Howard Smith.
11/1	al	30/1	<i>Los hijos de Fierro</i> . Dir. Fernando Solanas.
31/1	al	27/2	<i>Im Lauf der Zeit (En el curso del tiempo)</i> . Dir. Wim Wenders.
			<i>Alice in der staden (Alicia en las ciudades)</i> . Dir. Wim Wenders.
28/2	al	8/4	Festival Ingmar Bergman:
<i>Hamnstad (Puerto. Una mujer Libre)</i> ,
<i>Sommarlek (Juego de verano)</i> ,
<i>Djävulens öga (El ojo del diablo)</i> ,
<i>Kvinnor väntan (Tres mujeres)</i> ,
<i>Fängelse (Prisión)</i> i
<i>Musik i mörker (Música en la oscuridad o Noche eterna)</i> .
9/4	al	23/4	<i>Vjnález zuázy (Un invent diabòlic)</i> . Dir. Karel Zeman. Primer film estranger doblat al català des del 1936.
8/5	al	23/5	Cicle de cinema soviètic:
<i>Zemlia (La tierra)</i> . Dir. A. P. Dovzhenko.
<i>Arsenal (Arsenal)</i> . Dir. A. P. Dovzhenko.
<i>Novij Vavilon (La Nueva Babilonia)</i> . Dir. G. M. Kozintsev i L. Z. Trauberg.
<i>Stachka (La huelga)</i> . Dir. S. M. Eisenstein.
<i>Koniets Sankt Peterburga (El fin de San Petersburgo)</i> . Dir. V. I. Pudovkin.
24/5	al	30/5	<i>Chinesisches Roulette (Ruleta china)</i> . Dir. Rainer Werner Fassbinder.
31/5	al	6/6	<i>Schatten der Engel (La sombra de los ángeles)</i> . Dir. Daniel Schmid.
3/12	al	18/12	<i>Wesele (La boda)</i> . Dir. Andrzej Wajda.

1980:

8/1	al	14/2	<i>Die linkshändige Frau (La mujer zurda)</i> . Dir. Peter Handke.
15/2	al	24/2	<i>Pirosmani (Pirosmani)</i> . Dir. Gueorgui Shenguelaia.
25/2	al	25/3	<i>Getting Straight (Camino recto)</i> . Dir. Richard Rush.
26/3	al	1/5	<i>El Proceso de Burgos</i> . Dir. Imanol Uribe.

1980:

2/5	al	12/5	<i>Cristo si è fermato a Éboli</i> (<i>Cristo se paró en Éboli</i>). Dir. Francesco Rosi.
16/6	al	30/7	Festival Bogart:
<i>The Maltese Falcon</i> (<i>El halcón maltés</i>). Dir. John Huston.
<i>Hig Sierra</i> (<i>El último refugio</i>). Dir. Raoul Walsh.
<i>The Petrified Forest</i> (<i>El bosque petrificado</i>). Dir. Archie Mayo.
<i>Casablanca</i> (<i>Casablanca</i>). Dir. Michael Curtiz.
<i>To Have and Have Not</i> (<i>Tener y no tener</i>). Dir. Howard Hawks.
<i>The Big Sleep</i> (<i>El sueño eterno</i>). Dir. Howard Hawks.
<i>Cayo Largo</i> (<i>Key Largo</i>). Dir. John Huston.
<i>Sextete</i> (<i>Sextete</i>). Dir. Herbert Baccker.
1/12	al	10/12	<i>Angst essen Seele auf</i> (<i>Todos nos llamamos Alí</i>). Dir. Rainer Werner Fassbinder.
11/12	al	21/12	

1981:

22/12/80	al	26/1	<i>The Song Remains the Same</i> (<i>La canción es la misma</i>). Dir. Jean-Luc Godard.
27/1	al	15/2	<i>Tout va bien</i> (<i>Todo va bien</i>). Dir. Jean-Luc Godard.
16/2	al	1/3	<i>Alambrista!</i> (<i>¡Alambrista!</i>). Dir. Robert M. Young.
13/2	al	26/3	<i>Alice ou la dernière fugue</i> (<i>Alicia o la última fuga</i>). Dir. Claude Chabrol.
27/3	al	14/4	<i>San Michele aveva un gallo...</i> (<i>¡No estoy solo!</i>). Dir. Paolo i Vittorio Taviani.
15/4	al	4/5	<i>Harlan County USA</i> . (<i>Harlan County USA. Una América diferente</i>). Dir. Barbara Kopple.
5/5	al	13/5	<i>Soul to Soul</i> (<i>Soul to Soul</i>). Dir. Dennis Sanders.
14/5	al	11/6	<i>Ostre sledované vlaky</i> (<i>Trenes rigurosamente vigilados</i>). Dir. Jiří Menzel.
1/6	al	15/6	<i>Ikonokaut</i> . Dir. José María Nunes.
24/7	al	13/8	<i>My Lover, My Son</i> (<i>Mi hijo, mi amor</i>). Dir. John Newland.
14/8	al	26/8	<i>Otália de Bahia. Os pastores da noite</i> (<i>Otália de Bahía</i>). Dir. Marcel Camus.

1981:

- 27/8 al 14/9 *The Great McGonagall (El gran McGonagall)*. Dir. Joseph McGrath.
15/9 al 29/9 *Kladivo na carodejnice (Martillo para las brujas)*. Dir. Otakar Vávra.

1982:

- 30/9 al 14/10 *Charlie Chaplin Burlesque Carmen (Carmen)*. Dir. Charlie Chaplin.
15/10 al 20/11 *Ivan Grozny I (Iván el Terrible)*. Dir. S. M. Eisenstein.
21/11 al 7/12 *Ivan Grozny II (La conjura de los boyardos)*. Dir. S. M. Eisenstein.
8/12 al 17/12 *Thomas (Thomas)*. Dir. Jean-François Dion.
18/12/81 al 19/4 *Faron (Faraó)*. Dir. Jerzy Kawalerowicz.
Pel·lícula subtitulada en català dins la campanya «Català al cinema» de la Generalitat de Catalunya.
20/4 al 29/4 *En och en (Uno y uno)*. Dir. Erland Josephson, Sven Nykvist i Ingrid Thullin.
30/4 al 9/6 *Lucía*. Dir. Humberto Solás.
10/6 al 15/8 *The Quiet Man (El hombre tranquilo)*. Dir. John Ford.
16/8 al 26/8 *Rockers (Rockers)*. Dir. Theodoros Bafaloukos
28/8 al 21/9 *Crin blanc (Crin blanca)*. Dir. Albert Lamorisse.
Le Ballon Rouge (El globo rojo). Dir. Albert Lamorisse.
22/9 al 6/10 *Magyarok (Húngaros)*. Dir. Zoltán Fábri.
7/10 al 4/11 *The Servant (El sirviente)*. Dir. Joseph Losey
5/11 al 11/11 Festival García Márquez:
La viuda de Montiel. (La Veure Montiel). Dir. Miguel Littín.
Presagio. Dir. Luis Alcoriza.
12/11 al 9/12 Homenatge a Jaques Tati:
Jour de fête (Día de fiesta),
Les Vacances de Monsieur Hulot (Las vacaciones de Monsieur Hulot),
Mon oncle (Mi tío),
Play Time (Play Time) i
Parade (Zafarrancho en el circo).
10/12 al 22/12 *Alexsandr Nevsky (Alejandro Nevski)*. Dir. S. M. Eisenstein.

1983:

- 23/12/82 al 20/2 *Astérix le Gaulois (Astèrix el Gal)*. Dir. René Goscinny i Albert Uderzo.
- 17/3 al 12/4 *B-Minor Mass(Encuentro con la música)*. Dir. Klaus Kirchner.
- La Guerre des boutons. (La guerra dels botons)*. Dir. Yves Robert.
- 13/4 al 21/4 *The Savage Innocents/Ombre blanche (Los dientes del diablo)*. Dir. Nicholas Ray.
- 22/4 al 1/5 *El viatge a l'última estació*. Dir. Albert Abril
- 16/6 al 7/7 *Pohádka o Honzíkovi a Marence (Janot i Elisenda)*. Dir. Karel Zeman.
- 17/10 al 16/11 *L'Armata Brancalone (La Armada Brancalone)*. Dir. Mario Monicelli.

1984:

- 15/10 al 25/10 *Un Chapeau de paille d'Italie (Un sombrero de paja de Italia)*. Dir. René Clair.

